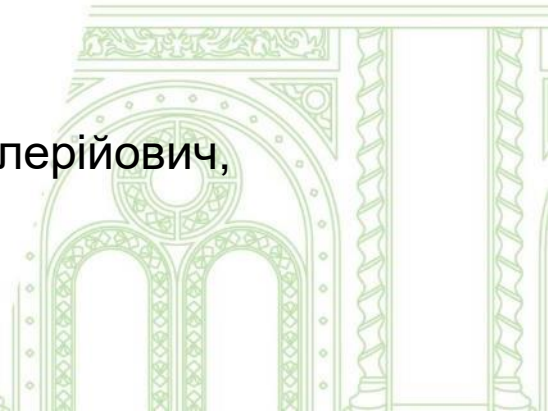

Національний
банк України

Стан та тенденції на ринку платежів України

Блінов Андрій Валерійович,
головний експерт

Фінансова стабільність – це також і про платежі

“

Макропруденційна політика запобігає накопиченню та реалізації системних ризиків у фінансовому секторі, щоб не допустити перебоїв у його функціонуванні. Кінцева мета макропруденційної політики – забезпечення фінансової стабільності, тобто стану фінансової системи, за якого вона здатна належно виконувати основні функції – фінансове посередництво та здійснення платежів – й успішно протистояти кризовим явищам. Досягнення цієї мети сприятиме сталому економічному зростанню

”

Ризики платіжної інфраструктури: фінансовий, операційний та інші

Ризики, які характерні для платіжних систем та якими має управляти оператор платіжної системи (ПС):

- правовий ризик (уключаючи правила та порядок зменшення правового ризику, що виникає, якщо платіжна система або її учасники є суб'єктом права різних юрисдикцій);
- кредитний, ризик ліквідності, загальний комерційний ризик, депозитарний ризик, інвестиційний ризик (далі – фінансові ризики);
- розрахунковий ризик;
- операційний ризик, включаючи кіберризик;
- системний ризик;
- інші ризики

/Відповідно до Положення про порядок здійснення оверсайта платіжної інфраструктури в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 24.08.2022 № 187/

У 2018 році НБУ розробив для платіжних систем Методичні рекомендації з управління ризиками, де запропоновано у тому числі карту профілю ризиків ПС на основі діючого тоді Положення про нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні /постанова Правління НБУ від 28.11.2014 № 755/

Національний банк розробляє методологію (інструкцію) з оцінювання суб'єктів інфраструктури ринків капіталу на відповідність міжнародним стандартам оверсайта (PFMI, CPMI-IOSCO)

Види платіжних послуг згідно з ЗУ “Про платіжні послуги”

Фінансові (7)

послуги із **зарахування готівкових коштів** на рахунки користувачів, а також **усі послуги** щодо відкриття, обслуговування та закриття **рахунків** (крім електронних гаманців)

послуги із **зняття готівкових коштів** з рахунків користувачів, а також **усі послуги** щодо відкриття, обслуговування та закриття **рахунків** (крім електронних гаманців)

послуги з виконання **платіжних операцій із власними коштами** користувача з рахунку/на рахунок користувача (крім платіжних операцій з електронними грошима)

послуги з виконання **платіжних операцій з рахунку/на рахунок користувача** (крім платіжних операцій з електронними грошима), за умови що **кошти** для виконання платіжної операції **надаються користувачу надавачем платіжних послуг на умовах кредиту**

послуги з **емісії платіжних інструментів та/або здійснення еквайрингу** платіжних інструментів

послуги з **переказу коштів без відкриття рахунку**

послуги з **випуску електронних грошей та виконання платіжних операцій з ними**, у тому числі відкриття та обслуговування електронних гаманців

Нефінансові (2)

послуги з **ініціювання платіжної операції**

послуги з надання **відомостей з рахунків**

кредитові перекази

дебетові перекази

інші платіжні операції, включаючи використання платіжних інструментів

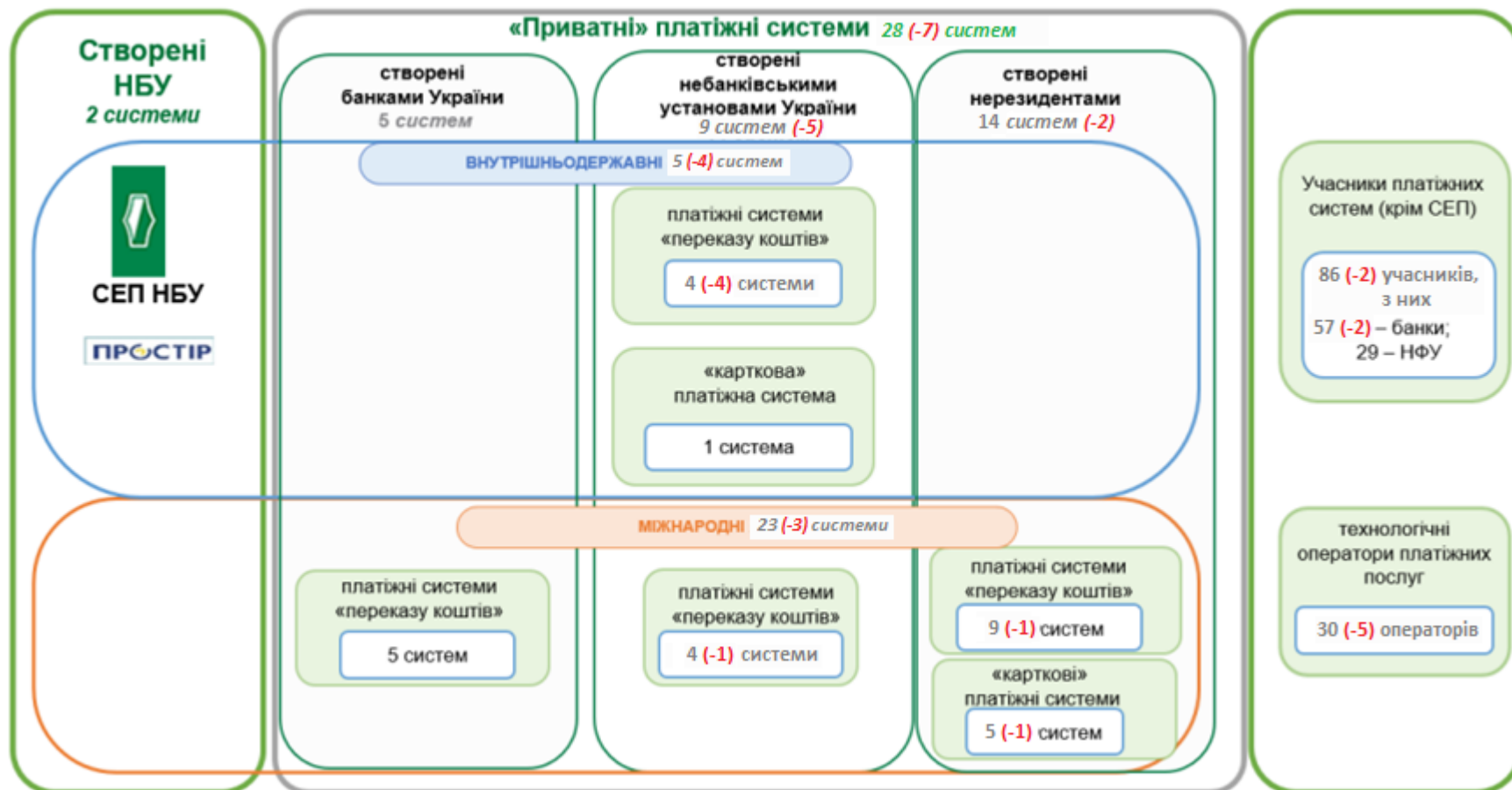
X /під час воєнного стану/

Яке підґрунтя оверсайта інфраструктури фінансового ринку?

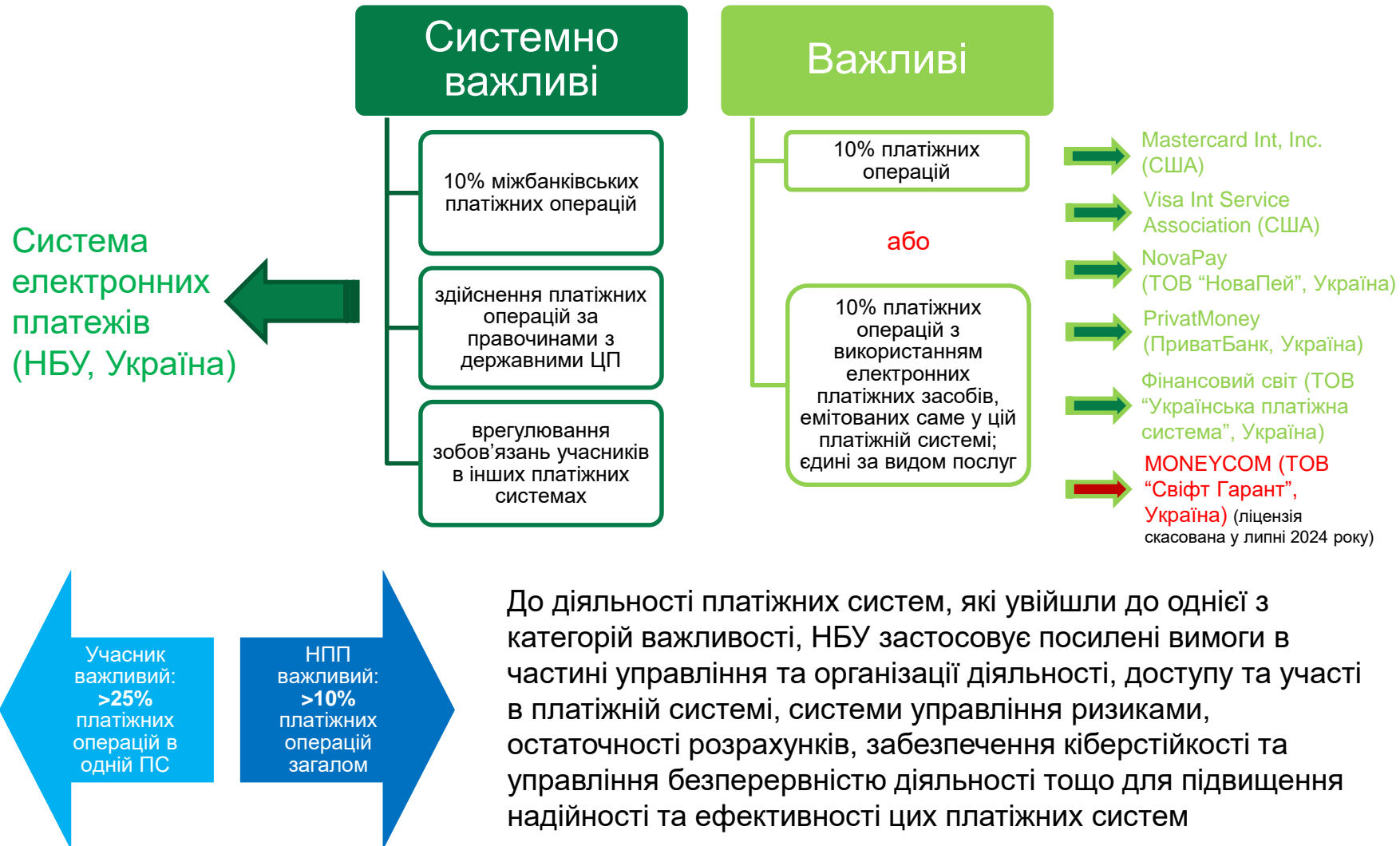
- Оверсайт (нагляд) інфраструктури фінансового ринку є однією з основних функцій центральних банків у багатьох країнах світу
- Принципи для інфраструктури фінансового ринку (PFMI) виділяють п'ять видів інфраструктури фінансового ринку, за якими здійснюється оверсайт:
  - ✓ платіжні системи;
  - ✓ центральні депозитарії цінних паперів;
  - ✓ системи розрахунків за цінними паперами;
  - ✓ центральні контрагенти;
  - ✓ торгові репозиторії
- Що більше, у зв'язку з поширенням нових видів операційних ризиків (ESG, кібер-, крипто-/віртуальні активи) світова практика регуляторів поступово додає функцій моніторингу / контролю за стійкістю критично важливої інфраструктури для фінансових ринків (учасників). Зокрема НБУ ліцензує технологічних операторів платіжних систем і визначає тих, що грають важливу роль

Міжнародні системи домінують

* Станом на 1 листопада 2024 року.
Дані у дужках: зміна з початку поточного року.

Критерії важливості платіжних систем

Нормативи для надавачів платіжних послуг

Н1 мінімального розміру власного капіталу	Н2 достатності (адекватності) регулятивного капіталу	Н3 максимального розміру кредитного ризику на одну особу	Н4 максимального розміру кредитних ризиків на всіх осіб	Н5 короткострокової ліквідності
• 1 млн грн – якщо НПП надає послуги з ініціювання платіжної операції або послуги переказу коштів без відкриття рахунку • 3 млн грн – якщо НПП надає послуги з ініціювання платіжної операції та послуги переказу коштів без відкриття рахунку або одну з фінансових платіжних послуг, передбачених п. 1-5 частини першої ст. 5 ЗУ “Про платіжні послуги” • 5 млн грн – якщо НПП надає кілька фінансових платіжних послуг, передбачених п. 1-6 частини першої ст. 5 ЗУ “Про платіжні послуги”, або є оператором поштового зв'язку • 10 млн грн – якщо НПП надає платіжні послуги з випуску та виконання платіжних операцій з електронними грошима • Власний капітал розраховується, виходячи із бухгалтерської оцінки активів і зобов'язань, відповідно до законів України та НПА Мінфіну – залишкова вартість активів після вирахування всіх його зобов'язань.	• Не менше 7% • РК/(активи за мінусом прийнятних активів + позабалансові зобов'язання)	• Не більше 10% • Сума вимог/РК	• Не більше 100% • загальна сума вимог за всіма видами короткострокових кредитів на всіх осіб (користувачів)/РК	• Не менше 100% • Грошові кошти/(сума зобов'язань за наданими користувачам фінансовими платіжними послугами – дебіторська заборгованість платіжної установи, установи електронних грошей, оператора поштового зв'язку за наданими користувачам фінансовими платіжними послугами за операціями, що здійснюються з використанням ЕПЗ у межах карткових платіжних систем)

Регулюються Положенням про встановлення пруденційних нормативів, що є обов'язковими для дотримання небанківськими надавачами платіжних послуг, та визначення методики їхнього розрахунку (постанова Правління НБУ від 25.08.2022 №190). Вимоги Положення застосовуються до НФУ, операторів поштового зв'язку, які мають ліцензію на переказ коштів у нацвалюті без відкриття рахунків

Публічні джерела інформації

Національний банк України

Звіт з оверсайту інфраструктури фінансового ринку

2023 рік

Національний банк України

Звіт про фінансову стабільність

Червень 2024 року

Національний банк України

Монетарна політика | Фінансова стабільність | **Платіжі та розрахунки** | Фінансові ринки | Статистика | Гривня | Новини

Платіжі та розрахунки

- > Система електронних платежів
- > Безготівкові розрахунки
- > Оверсайт інфраструктур фінансового ринку
- > НПС "ПРОСТІР"
- > Упровадження стандарту ISO 20022
- > Миттєві платежі
- > Е-гривня

Інформація з Реєстру платіжної інфраструктури

Введіть назву

ЗНАЙТИ

Категорії

☐ Усі категорії Переглянути всі	60	☐ Міжнар Перегл
☐ Державна платіжна система Переглянути всі	2	☐ Міжнар Перегл
☐ Платіжна система, оператором якої є банк Переглянути всі	5	☐ Технол Перегл
☐ Платіжна система, оператором якої є небанківська установа Переглянути всі	9	

БІЛЬШЕ >

Корисні матеріали

- Інфографіка по картках**
- Статистика по картках
- Платіжні системи

- Операції з використанням платіжних карток в Україні та за кордоном, I півріччя 2024 року
28 серп. 2024 14:00
- Безготівкові розрахунки з використанням платіжних терміналів, I півріччя 2024 року
28 серп. 2024 14:00
- Платіжна інфраструктура та платіжні картки, I півріччя 2024 року
28 серп. 2024 14:00
- Розподіл безготівкових операцій з використанням платіжних карток, I півріччя 2024 року
28 серп. 2024 14:00
- Операції з картками українських банків за кордоном, I півріччя 2024 року
28 серп. 2024 14:00

Національний банк України

Огляд банківського сектору

Листопад 2024 року

